

Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΣΤΗΝ Π.Ε. ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ

ΠΑΝΑΡΙΤΟΥ Κ.

Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Λευκάδας
e-mail: panaritou@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η χρήση του διαδικτύου έχει επεκταθεί ευρέως τα τελευταία χρόνια και οι δυνατότητες που παρέχει, αξιοποιούνται με πολλούς τρόπους από την εκπαιδευτική κοινότητα. Ειδικότερα η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση προσφέρει κατάλληλο πεδίο για νέες μορφές παιδαγωγικής προσέγγισης, δικτύωση και συνεργασίες, ανταλλαγή απόψεων και διάχυση ιδεών. Αρκετές σχετικές ιστοσελίδες διατηρούνται στον παγκόσμιο ιστό. Σε αυτό το πλαίσιο έχει λειτουργική παρουσία, για περισσότερο από ένα χρόνο, δικτυακός τόπος από την υπεύθυνη Π.Ε. της Δ.Ε. του νομού Λευκάδας. Η εργασία αυτή έχει σκοπό : α) Να παρουσιάσει τα αποτελέσματα έρευνας σχετικά με τη χρήση του διαδικτύου στην Π.Ε. από τους εκπαιδευτικούς της Β/θμιας Εκπ/σης του νομού, που εμπλέκονται με το θεσμό. Σκιαγραφείται η ταυτότητα, καταγράφονται οι προτιμήσεις και στάσεις των ερωτηθέντων και αξιολογούνται από τους ίδιους οι υπηρεσίες, που παρέχονται από τη συγκεκριμένη ιστοσελίδα. β) Να καταθέσει την τοπική εμπειρία και να τροφοδοτήσει το γενικότερο προβληματισμό για τη συμβολή του διαδικτύου στην υλοποίηση της Π.Ε. και το έργο του υπευθύνου. Από την έρευνα προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί, που ασχολούνται με την Π.Ε., αξιοποιούν σε σχετικά μεγάλο βαθμό το διαδίκτυο, κάνουν μέτρια χρήση στην Π.Ε., επιδιώκουν να ενημερώνονται για τα τεκταινόμενα στο χώρο, έχουν συγκεκριμένες ανάγκες και απαιτήσεις, είναι αρκετά ικανοποιημένοι από τη χρησιμότητα του δικτυακού τόπου και καταθέτουν προτάσεις για επέκταση και βελτίωσή του.

PANARITOU C.

Directorate of Secondary Education, Lefkada
e-mail: panaritou@sch.gr

ABSTRACT

The use of the internet has widely expanded during the past years and the possibilities it provides are utilized in various ways from the educational community. Environmental Education offers a suitable field for new ways of pedagogical approach, contact and co-operations, exchange of views and diffusion of ideas. There are several relevant websites in the World Wide Web and among them a website functional existing, for almost two years, from the E.E. Coordinator in Lefkada Island. The aim of this paper is a) to present the results of research about the use of the internet in E.E. and the evaluation of this website from the teachers of Secondary Education of the Prefecture and b) to provide the local experience in the general discussion for the contribution of the internet to the E.E. and the role of the local Coordinator. The results indicates that teachers involved with E.E. utilize the internet in a rather big scale, in a moderate scale for the E.E., are highly interested to be informed for the E.E. proceedings, have specific needs and demands, believe that website is useful enough and submit suggestions for its improvement.

Λέξεις κλειδιά: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, δικτυακός τόπος, χρήση διαδικτύου, αξιολόγηση

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η γνώση, η πληροφορία και η επικοινωνία συνιστούσαν, όλες τις χρονικές περιόδους, έναν από τους κυριότερους μοχλούς ανάπτυξης και εξέλιξης της κοινωνίας του ανθρώπου. Η εποχή μας χαρακτηρίζεται ως περίοδος της πληροφορικής επανάστασης και της επανάστασης της γνώσης και η τεχνολογία αποτελεί βασικό καταλύτη καινοτομιών σε κάθε δομή εκπαίδευσης.

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) έχουν εισχωρήσει και στην εκπαίδευση της χώρας μας, ιδιαίτερα μετά την εισαγωγή μαθημάτων της Πληροφορικής επιστήμης στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση και την υλοποίηση από το ΥΠΕΠΘ και το Π.Ι. του ευρωπαϊκού προγράμματος επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για την «Κοινωνία της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας». Η πρόσφατη θεσμοθέτηση του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) θέτει την πρόκληση των Νέων Τεχνολογιών προ των πυλών του εκπαιδευτικού μας συστήματος, με έναν ενιαίο τρόπο θεώρησης της ένταξής τους στο ελληνικό σχολείο όλων των βαθμίδων.

Ο ρόλος των ΤΠΕ και οι επιπτώσεις τους στην κοινωνία και ειδικότερα στην εκπαίδευση αποτελούν αντικείμενο πλούσιου διαλόγου, που περιλαμβάνει μεγάλο εύρος απόψεων και αντιλήψεων, με την κριτικά αισιόδοξη τάση να υπερτερεί. Οι νέες τεχνολογίες, ανοίγουν δρόμους σε σύγχρονες παιδαγωγικές εφαρμογές και μπορούν να λειτουργήσουν στην κατεύθυνση της αναμόρφωσης της σχολικής εκπαίδευσης, να αμφισβητήσουν παγιωμένες απόψεις και να επιφέρουν ουσιαστικότερες αλλαγές στο ψυχοκοινωνικό κλίμα της μαθησιακής διαδικασίας, στην παραδοσιακή διδασκαλία, στο ρόλο του σχολείου και του δασκάλου (Ράπτης & Ράπτη, 2004· Κόμης, 2004· Δρόσος, 2003). Σήμερα οι παιδαγωγοί μιλούν για μια εκπαίδευση με τα τρία Π (Παιδιά, υΠολογιστές, εΠικοινωνία). Ίσως κάποιος θα προσέθετε και τη λέξη Περιβάλλον, όμως αν τις παραπάνω έννοιες τις δούμε σφαιρικά και διαλεκτικά, εννοείται ότι τις προσεγγίζουμε και οικολογικά (Ράπτης & Ράπτη, 2004).

Κάτω από αυτό το πρίσμα δεν είναι τυχαίο το γεγονός, ότι ο χώρος της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.) απετέλεσε ένα από τα πρώτα και προσφορότερα πεδία αξιοποίησης των ΤΠΕ, παρά την αρχική αμηχανία για το σχετικό παράδοξο που ανακύπτει : φυσικό περιβάλλον, καθημερινή ζωή – υπολογιστικό περιβάλλον, εικονική πραγματικότητα. Πολλές από τις δυνατότητες, που αποδίδονται, υπό κατάλληλες προϋποθέσεις, στην αξιοποίηση των ΤΠΕ όπως, ισότητα ευκαιριών και άμεση, ανεμπόδιστη πρόσβαση στη γνώση και την πληροφορία, ελεύθερη διακίνηση ιδεών, πολυεπίπεδη, διαδραστική επικοινωνία, συνεργασίες και συλλογική δράση, εκμηδένιση αποστάσεων, χαλάρωση συνόρων και διαχωριστικών γραμμών, νέες προσεγγίσεις στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, δια βίου εκπαίδευση, διεπιστημονικότητα, διερευνητική ενιαιοποιητική, ή ολιστική προσέγγιση, συνεργατική μάθηση, άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία, ανάπτυξη κριτικής σκέψης, καλλιέργεια δεξιοτήτων στην επίλυση προβλημάτων, άσκηση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, κ.ά. (Ράπτης & Ράπτη, 2004) βρίσκονται απευθείας, ή έμμεσα σε συμβατότητα με το πλαίσιο αρχών και στόχων της Π.Ε. (Βασάλα, 1992· Γεωργόπουλος & Τσαλίκη, 1993· Φλογαίτη, 1993). Επιπλέον, μια σειρά τεχνολογικών εφαρμογών και κυρίως το Διαδίκτυο μπορεί να λειτουργήσει ως ένα ευέλικτο μεθοδολογικό εργαλείο, που σε συνδυασμό με άλλες διδακτικές τεχνικές, ενισχύει και εμπλουτίζει το σύνολο της παιδαγωγικής πρακτικής της Π.Ε. (Δασκολιά, 2001)

Η χρήση εφαρμογών πληροφορικής διευρύνεται το τελευταίο διάστημα στην Π.Ε. και ειδικότερα του Διαδικτύου, του πολυδύναμου αυτού μέσου, που, εκτός των άλλων υπηρεσιών, παρέχει και τη δυνατότητα πρόσβασης σε πολλές από τις υπόλοιπες εφαρμογές. Σχετικές μελέτες με προτάσεις ουσιαστικής αξιοποίησής του στην Π.Ε., αρκετά προγράμματα Π.Ε. με ισχυρή εμπλοκή του στην υλοποίησή τους και πλήθος περιβαλλοντικών δικτύων, εκπαιδευτικών πυλών, δικτυακών τόπων και ιστοσελίδων με ανάλογο περιεχόμενο, συνιστούν μία πραγματικότητα, που εγείρει πολλαπλά ζητήματα για διαλεκτική και επιστημονική διερεύνηση.

Η εργασία αυτή έχει σκοπό να παρουσιάσει την τοπική πραγματικότητα σχετικά με τη χρήση του διαδικτύου στην Π.Ε. από τους εκπαιδευτικούς της Β/θμιας Εκπ/σης του νομού Λευκάδας, που εμπλέκονται με το θεσμό και να καταθέσει την εμπειρία από την αξιοποίηση δικτυακού τόπου, που δημιουργήθηκε και λειτουργεί για τις ανάγκες της Π.Ε.

Σε ένα πλαίσιο γόνιμης συζήτησης, όπου οι απόψεις και οι στάσεις των εκπαιδευτικών αποτελούν το βασικότερο παράγοντα και πηγή ανατροφοδότησης, διενεργήθηκε έρευνα με στόχους να καταγράψει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά και ποσοτικά στοιχεία χρήσης του διαδικτύου από τους εκπαιδευτικούς, να αποτυπώσει τάσεις και προτιμήσεις, να ανιχνεύσει τη συμβολή του στην υλοποίηση της Π.Ε. Επιπρόσθετα, να γίνει αξιολόγηση του δικτυακού τόπου, ως προς τη χρησιμότητα, ως προς το επίπεδο επίτευξης των στόχων, που τέθηκαν κατά τη δημιουργία του και ως προς το βαθμό ικανοποίησης αναγκών των εκπαιδευτικών, με απώτερο στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του.

Από τη διερεύνηση σκιαγραφείται ικανοποιητική εικόνα και προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί είναι γενικά εξοικειωμένοι με τη χρήση του διαδικτύου, αξιοποιούν με αρκετούς τρόπους τις δυνατότητές του στην Π.Ε., είναι σχετικά ικανοποιημένοι από τις παρεχόμενες υπηρεσίες του δικτυακού τόπου και καταθέτουν προτάσεις για βελτίωση και εμπλουτισμό του περιεχομένου του. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται, μπορούν να συνεισφέρουν σε ευρύτερη πληροφόρηση και στον προβληματισμό για τα νέα δεδομένα και τις προοπτικές που διανοίγονται, από την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Π.Ε.

2. ΜΕΘΟΔΟΣ

Η συνολική διαδικασία της εργασίας διήρκεσε 17 μήνες. Η συλλογή των στοιχείων της έρευνας πραγματοποιήθηκε σε 2 χρονικές περιόδους. Το δείγμα προέρχεται από τον πληθυσμό των 72 εκπαιδευτικών του νομού Λευκάδας, που εμπλέκονται με το θεσμό της Π.Ε. τα τελευταία 5 χρόνια. Ως μεθοδολογικά εργαλεία, κατάλληλα να εξυπηρετήσουν το σκοπό και τους στόχους της μελέτης, επιλέγηκαν η συνέντευξη (ημιδομημένη) και το ερωτηματολόγιο. Η διαδικασία ακολούθησε τα παρακάτω στάδια:

1) Το πρώτο στάδιο περιλαμβάνει τη διενέργεια συνέντευξης το Δεκ 04 - Ιαν 05 σε δείγμα 24 εκπαιδευτικών, που επιθυμούσαν να συμμετάσχουν. Η συνέντευξη χρησιμοποιήθηκε για την καταγραφή ολοκληρωμένων απόψεων και στάσεων, πιο σύνθετων και με μεγαλύτερο βάθος (Cohen & Manion, 1997), με σκοπό να αποτυπωθεί η αρχική εικόνα και να διαπιστωθεί το ενδεχόμενο ανάπτυξης δικτυακού τόπου. Κύριοι άξονες διερεύνησης ήταν : α) το επίπεδο και η δυνατότητα χρήσης του διαδικτύου, β) η χρησιμότητα ή μη ανάπτυξης δικτυακού τόπου για τις ανάγκες της Π.Ε. και γ) οι προτεραιότητες που πρέπει να δοθούν στο περιεχόμενό του.

2) Το επόμενο στάδιο περιλαμβάνει την ανάπτυξη του δικτυακού τόπου <http://users.sch.gr/panaritou> με βάση τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών, τη θετική ανταπόκριση που διαπιστώθηκε και στο πνεύμα της Σύστασης 20 της Διακήρυξης της Διεθνούς Διάσκεψης της Θεσσαλονίκης «Περιβάλλον και Κοινωνία: Εκπαίδευση και Ευαισθητοποίηση των πολιτών για την Αειφορία» (UNESCO, 1997). Σκοπός η δημιουργία εποικοδομητικού περιβάλλοντος πληροφόρησης, επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης, με βασικούς στόχους :

- Να ανταποκριθεί σε οργανωτικά και πρακτικά ζητήματα υλοποίησης της Π.Ε., να εξυπηρετήσει τις ανάγκες των τοπικών κυρίως και των περιφερειακών δικτύων και να συνδράμει στη βελτίωση των προγραμμάτων.
- Να παρέχει άμεση πληροφόρηση για επίκαιρα θέματα και τα τεκταινόμενα στην Π.Ε., σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.
- Να συμβάλει στη μετάδοση μηνυμάτων, διάχυση ιδεών, δημοσιοποίηση πεπραγμένων και να ενισχύσει την απήχηση της Π.Ε. στην εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία.

- Να προσφέρει βήμα έκφρασης, δυνατότητα συμμετοχής στα δρώμενα, να ενθαρρύνει τις συνεργασίες και να τονώσει το ενδιαφέρον εκπαιδευτικών και μαθητών για τα περιβαλλοντικά ζητήματα και τα προγράμματα Π.Ε.
- Να υποστηρίξει τους εκπαιδευτικούς της Π.Ε. και να διευκολύνει στα καθήκοντα του υπευθύνου.

Για την εξυπηρέτηση των παραπάνω στόχων διαμορφώθηκε το βασικό πλαίσιο ανάπτυξης και συντήρησης του δικτυακού τόπου, ως προς το περιεχόμενο, τη δομή, την εμφάνιση, πλοήγηση, ιεραρχία ιστοσελίδων, τους τύπους αρχείων. Με τήρηση κανόνων καλής λειτουργίας (Γιακουμάτου, 2005) και έμφαση στην απλότητα, τη χρηστικότητα και την πρακτική περιλαμβάνει συνοπτικά τα παρακάτω θεματικά πεδία :

- Ø Νέα, ανακοινώσεις, για ενημέρωση σε επίκαιρα θέματα και δραστηριότητες που «τρέχουν».
- Ø Δραστηριότητες Π.Ε. του νομού, δημοσιοποίηση και προβολή
- Ø Στοιχεία των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, ενημέρωση για τα προγράμματά τους και τις εκπαιδευτικές επισκέψεις σχολείων.
- Ø Δίκτυα Π.Ε., πληροφόρηση για τα Διεθνή, Εθνικά, Περιφερειακά και τοπικά και τις διαδικασίες τους.
- Ø Πληροφόρηση για τα Προγράμματα Π.Ε. του νομού κατά την τελευταία τριετία, συνοπτικός οδηγός προγραμμάτων, αποσπάσματα από υλοποιημένα προγράμματα, Βιβλιογραφία και εκπαιδευτικό υλικό Π.Ε.
- Ø Χρήσιμες πληροφορίες για το θεσμικό πλαίσιο (εγκύκλιοι, αποφάσεις, νόμοι) και τις διαδικασίες, φόρμες συμπλήρωσης εντύπων.

3) Το τελευταίο στάδιο περιλαμβάνει την κυρίως έρευνα με χρήση του ερωτηματολογίου, που διενεργήθηκε τον Απρίλη 2006. Το ερωτηματολόγιο θεωρείται το προσφορότερο εργαλείο για υβριδικές ερευνητικές προσπάθειες, προκαλεί εύκολα το ενδιαφέρον των ερωτώμενων και αυξάνει τη συμμετοχή στην ερευνητική διαδικασία (Javeau, 1996). Η διαμόρφωση του ερωτηματολογίου και η διατύπωση των ερωτήσεων έγινε με τρόπο που να παρέχει τις πληροφορίες που χρειάζονται, να είναι αποδεκτό και να μη δημιουργεί προβλήματα στα στάδια της ανάλυσης και της ερμηνείας (Bell, 1997). Στην τελική κατάρτιση του ερωτηματολογίου συνέβαλαν ουσιαστικά τα αποτελέσματα της συνέντευξης που προηγήθηκε. Τα περισσότερα από τα 62 συνολικά ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν προσωπικά και δόθηκε η δυνατότητα να εξηγηθεί ο σκοπός της έρευνας, ενώ 6 στάλθηκαν με Email. Επεστράφησαν συμπληρωμένα 57 ερωτηματολόγια (N=57), που συνιστούν το δείγμα (ποσοστό 79% του πληθυσμού). Μετά τη συλλογή ακολούθησε η ανάλυση, διαχείριση και επεξεργασία των δεδομένων. Συμπεριλήφθηκαν 14 ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου (καταλόγου, κατηγοριοποίησης, δικτυακού πλαισίου), που μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής:

1. Ατομικά στοιχεία - προσωπικές πληροφορίες (3 ερωτήσεις).
2. Χρήση του διαδικτύου, έκταση και τρόποι χρήσης (5 ερωτήσεις)
3. Αξιολόγηση του δικτυακού τόπου, προτάσεις βελτίωσης (6 ερωτήσεις).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στις 4 πρώτες ερωτήσεις απάντησε το σύνολο του δείγματος (N=57), ενώ τις υπόλοιπες 10 ερωτήσεις μόνο οι χρήστες του διαδικτύου (N=44) είχε νόημα να συμπληρώσουν.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Στην εργασία αυτή παραθέτονται και συζητούνται τα αποτελέσματα της κυρίως έρευνας, που προέκυψαν από το ερωτηματολόγιο.

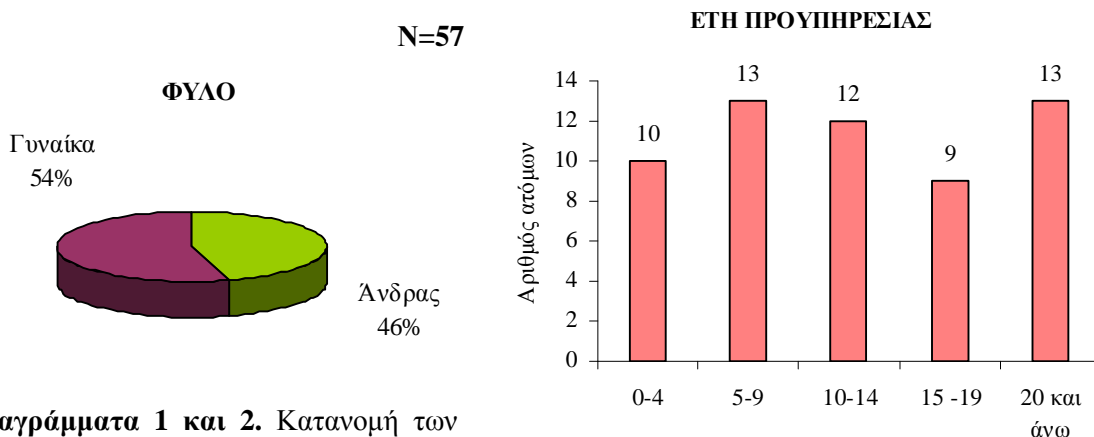
3.1. Ατομικά στοιχεία - προσωπικές πληροφορίες

Τα στοιχεία των εκπαιδευτικών, που συμμετείχαν στην έρευνα, σχετικά με το φύλο, τα έτη προϋπηρεσίας και την ειδικότητα, παρουσιάζονται στα διαγράμματα 1 και 2 και στον Πίνακα 1.

Στις ειδικότητες θετικών επιστημών συμπεριλαμβάνονται 3 Μουσικοί, ενώ στις αντίστοιχες των θεωρητικών 2 γυμναστές. Παρατηρείται αρκετά ισότιμη εκπροσώπηση των κλάσεων σχετικά με τα έτη προϋπηρεσίας.

3.2. Χρήση του διαδικτύου

α) Από τα 57 άτομα τα 44 (77,2 %) αξιοποιούν γενικά το διαδίκτυο, ενώ τα 13 όχι (22,8 %). Το ποσοστό των χρηστών μπορεί να θεωρηθεί αρκετά υψηλό, αν συγκριθεί με το αντίστοιχο ποσοστό

Διαγράμματα 1 και 2. Κατανομή των εκπαιδευτικών ανάλογα με το φύλο και τα έτη προϋπηρεσίας

ΦΥΛΟ			ΕΤΗ ΠΡΟΥΪΠΗΡΕΣΙΑΣ			ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ		
	N	%		N	%		N	%
Ανδρας	26	46	0-4	10	17,54	Θετικών	23	45.61
Γυναίκα	31	54	5-9	13	22,81	Θεωρητικών	21	42.11
			10-14	12	21,05	Πληροφορικής	7	12,28
			15-19	9	15,79			
			> 20	13	22,81			
ΣΥΝΟΛΟ	57	100		57	100		57	100

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Κατανομή των εκπαιδευτικών, που συμμετείχαν στην έρευνα, ως προς το φύλο, τα έτη υπηρεσίας και τις ειδικότητες.

στο γενικό πληθυσμό της χώρας (33%), με βάση τα στοιχεία για το 2005, που έδωσε στη δημοσιότητα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά παράλληλα αιτιολογείται από τη φύση του επαγγέλματος και το επίπεδο σπουδών των ερωτώμενων. Από τα δεδομένα προκύπτει επίσης ότι οι εκπαιδευτικοί με 0-4 έτη προϋπηρεσίας χρησιμοποιούν όλοι το διαδίκτυο.

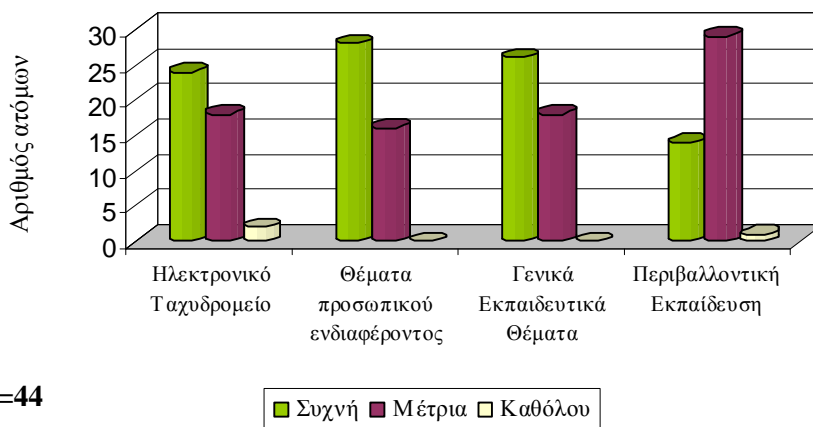
Αξιοσημείωτα στοιχεία για τους 13 εκπαιδευτικούς, που δε χρησιμοποιούν το διαδίκτυο είναι :

- Δεν προκύπτει διαφορά ως προς το φύλο, οι 6 είναι άνδρες (46,15%) και οι 7 γυναίκες (53,85%). Από πλευράς ειδικοτήτων δε φαίνεται επίσης να προκύπτει αξιοσημείωτη διαφορά, οι 6 είναι θετικών και οι 7 θεωρητικών.
- 7 από τα 13 άτομα (53,85%) έχουν έτη προϋπηρεσίας περισσότερα των 20, τα 5 είναι γυναίκες και τα 2 άνδρες. Οι 5 από τις 7 γυναίκες, που δεν αξιοποιούν το διαδίκτυο είναι φιλόλογοι.

β) Η έκταση της χρήσης του διαδικτύου σε τομείς παρουσιάζεται στο διάγραμμα 3. Συχνή χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου κάνει το 54,55 % των εκπαιδευτικών, το 63,64% σε θέματα προσωπικού ενδιαφέροντος, 59% σε γενικά εκπαιδευτικά θέματα και 31,82% στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, όπου το μεγαλύτερο ποσοστό (65,90%) κάνει μέτρια χρήση του διαδικτύου.

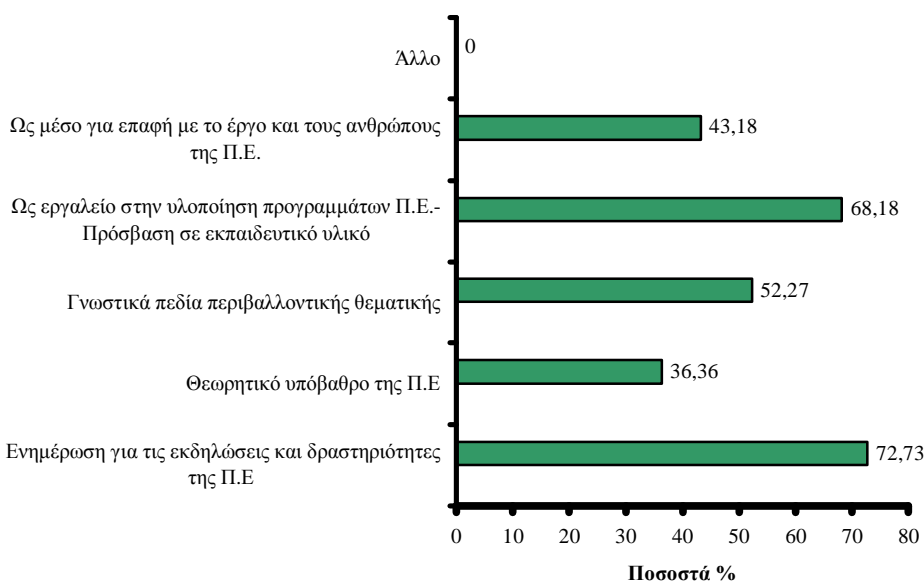
γ) Οι τρόποι αξιοποίησης του διαδικτύου στην Π.Ε. καταδεικνύονται στο διάγραμμα 4. Αν συνδυάσουμε τα συναφή θέματα διαπιστώνουμε ότι, οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν κυρίως το διαδίκτυο: (I) ως μέσο ενημέρωσης για τις δραστηριότητες της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (72,73%) και επαφής με το έργο και τους ανθρώπους της (43,18%), (II) ως εργαλείο υλοποίησης προγραμμάτων Π.Ε. - πρόσβασης σε εκπαιδευτικό υλικό (68,18%) και προσέγγισης περιβαλλοντικών θεμάτων (52,27%). Το 36,35%, που αξιοποιεί το διαδίκτυο για θέματα θεωρητικού υποβάθρου της Π.Ε., υποδηλώνει προσεγγιστικά το ποσοστό των νέων εκπαιδευτικών στο χώρο της Π.Ε. του νομού, που είναι ένας στους τρεις.

Η χρήση του διαδικτύου σε τομείς

Διάγραμμα 3. Έκταση της χρήσης του διαδικτύου.

Η αξιοποίηση του διαδικτύου στην Π.Ε.

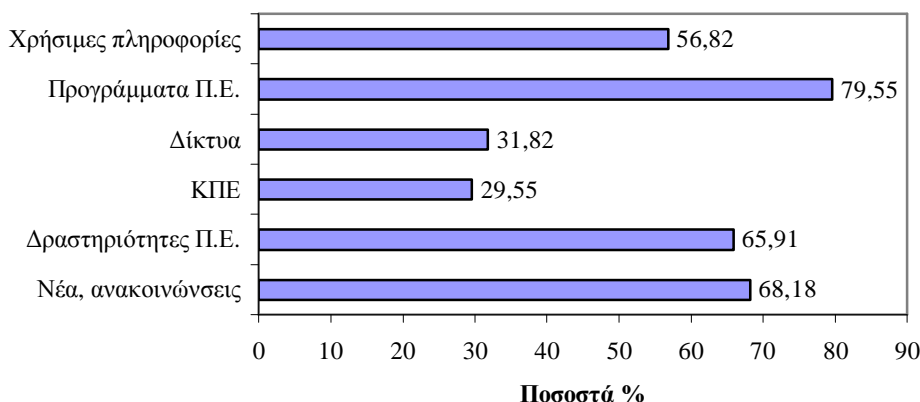
Διάγραμμα 4. Τρόποι αξιοποίησης του διαδικτύου στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

δ) Σχετικά με το «δικτυακό τόπο» οι περισσότεροι (47,73%) κάνουν μέτρια χρήση. Συχνή χρήση του δικτυακού τόπου κάνει το 31,82%, που ταυτίζεται με το ποσοστό συχνής χρήσης γενικά στην Π.Ε. Σπάνια χρήση κάνει το 15,91%, ενώ 2 εκπαιδευτικοί (4,55%) δεν κάνουν χρήση. Ζητήθηκε επίσης από τους εκπαιδευτικούς να επιλέξουν τους λόγους για τους οποίους κάνουν σπάνια, ή καθόλου χρήση του δικτυακού τόπου. Η έλλειψη χρόνου συγκέντρωσε 4 επιλογές, η αδυναμία πρόσβασης σε Η/Υ 3 επιλογές και η άγνοια ύπαρξης του δικτυακού τόπου 3 επιλογές.

3.3. Αξιολόγηση του «δικτυακού τόπου»

α) Η κατανομή των απαντήσεων στο ανοιχτό ερώτημα για το ποια πεδία του δικτυακού τόπου επισκέπτονται συχνότερα δίνεται στο διάγραμμα 5. Συχνή χρήση γίνεται, κατά πρώτο λόγο (79,55%), στο πεδίο που αναφέρεται σε προγράμματα Π.Ε. (στοιχεία προγραμμάτων του νομού, αποσπάσματα υλοποιημένων, οδηγός, βιβλιογραφία), καθώς και στα πεδία ενημέρωσης με νέα, ανακοινώσεις (68,18%) και δραστηριότητες της Π.Ε. (65,91%). Τις «χρήσιμες πληροφορίες», που σχετίζονται με το θεσμικό και τις διαδικασίες υλοποίησης, επισκέπτεται συχνά το 56,82% των εκπαιδευτικών. Το σχετικά μικρά ποσοστά για ΚΠΕ και κατ' επέκταση δίκτυα Π.Ε. μπορούν να ερμηνευτούν από το γεγονός, ότι εξυπηρετούνται από ιστοσελίδες των αρμόδιων φορέων.

Η χρήση σε θεματικά πεδία του "Δικτυακού τόπου"

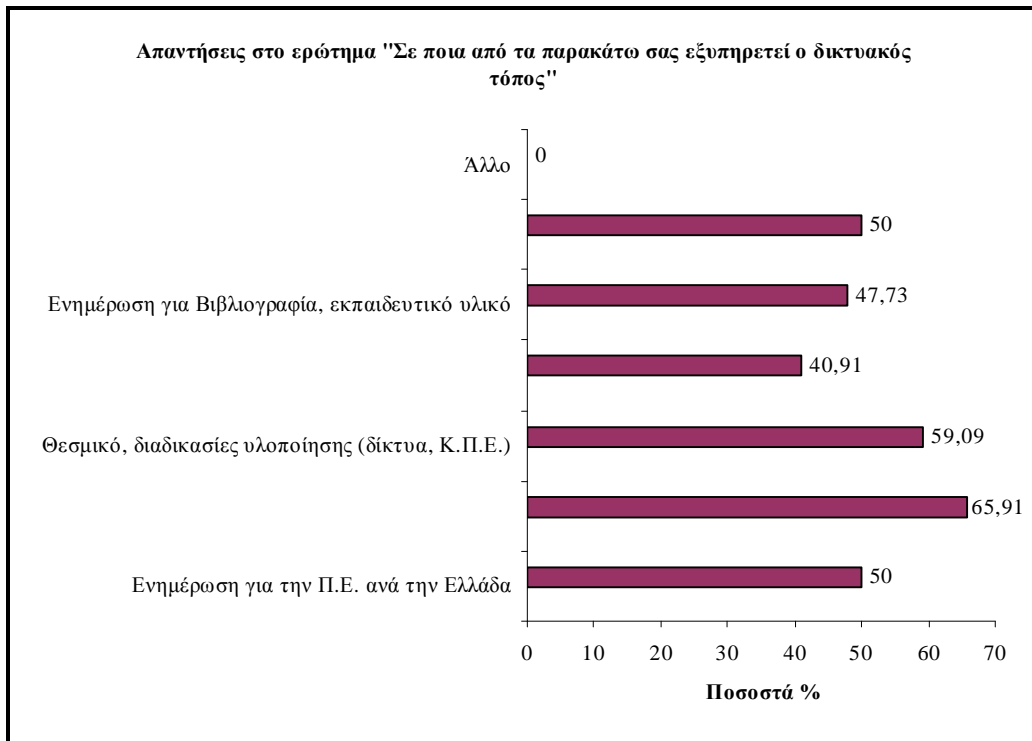

Διάγραμμα 5. Θεματικά πεδία του δικτυακού τόπου με συχνή χρήση.

β) Σε ερώτημα συνολικής αποτίμησης της χρησιμότητας του δικτυακού τόπου, ποσοστό 61% τον θεωρεί πολύ χρήσιμο, 30% αρκετά χρήσιμο, 9% λίγο και 0% καθόλου χρήσιμο. Σημαντικά θετικό κρίνεται το αποτέλεσμα 91%, που τον αποτιμά αρκετά έως πολύ χρήσιμο.

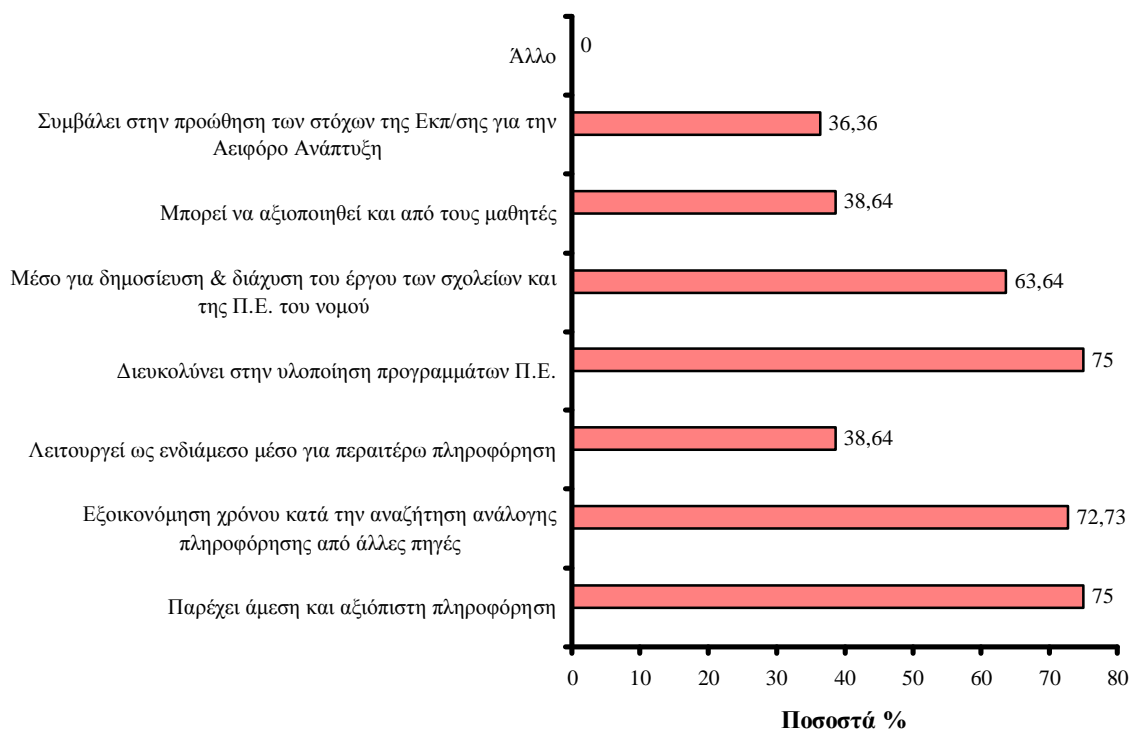
γ) Σχετικά με την αξιοποίηση που γίνεται σε υπηρεσίες του δικτυακού τόπου και την προσέγγιση του βαθμού ανταπόκρισης στις ανάγκες των χρηστών, τέθηκε το ερώτημα «Σε ποια από τα παρακάτω σας εξυπηρετεί ο δικτυακός τόπος». Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν με τον τρόπο, που εμφανίζεται στο Διάγραμμα 6 και μπορεί να αναλυθεί ως εξής: (I) Σε ποσοστά αντίστοιχα 65,91% και 50% εξυπηρετείται η ενημέρωση για την Π.Ε. στο νομό και τη χώρα. (II) Σε ποσοστά αντίστοιχα 59,09% και 40,91% εξυπηρετούνται οι ανάγκες αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο – διαδικασίες υλοποίησης και την απόκτηση σχετικών εντύπων. (III) Οι μισοί περίπου εκπαιδευτικοί εξυπηρετούνται για πρακτικές υλοποίησης προγραμμάτων, βιβλιογραφία και εκπαιδευτικό υλικό.

δ) Προκειμένου να γίνει επιμέρους αξιολόγηση του δικτυακού τόπου, ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς σε ερώτηση καταλόγου, να επιλέξουν, από μια σειρά προτάσεων, αυτή ή αυτές που συμφωνεί με την άποψή τους. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 7.

Διάγραμμα 6. Αξιοποίηση υπηρεσιών του δικτυακού τόπου

Επιμέρους αξιολόγηση του "Δικτυακού τόπου"

Διάγραμμα 7. Απαντήσεις των εκπαιδευτικών σε ερώτημα σχετικό με επιμέρους αξιολόγηση του δικτυακού τόπου.

Περίπου 3 στους τέσσερις εκπαιδευτικούς-χρήστες πιστεύουν ότι ο δικτυακός τόπος παρέχει άμεση και αξιόπιστη πληροφόρηση, καθώς επίσης και εξοικονόμηση χρόνου σε σχέση με την

αναζήτηση ανάλογης πληροφόρησης από άλλες πηγές. Ποσοστό επίσης 75% κρίνει ότι διευκολύνει στην υλοποίηση προγραμμάτων Π.Ε. και 63,64% ότι λειτουργεί ως μέσο για δημοσίευση και διάχυση του έργου της Π.Ε. Σχετικά μεγάλο είναι το ποσοστό 38,64% που θεωρεί, ότι μπορεί να αξιοποιηθεί από τους μαθητές και ότι λειτουργεί ως ενδιάμεσο μέσο για περαιτέρω πληροφόρηση, αν ληφθεί υπόψη η καθυστέρηση εξυπηρέτησης αυτών των τομέων για μακρύ αρχικό χρονικό διάστημα

ε) Οι δύο τελευταίες ανοιχτές ερωτήσεις αφορούν στις προτάσεις των εκπαιδευτικών για βελτίωση και εμπλουτισμό του δικτυακού τόπου και παράλληλα για ανάδειξη των ελλείψεων και αδυναμιών του συστήματος. Στο ερώτημα «Ποια στοιχεία νομίζετε ότι είναι περιττά ή μη χρήσιμα στο δικτυακό τόπο» οι περισσότεροι σημείωσαν παύλα και αυτοί που απάντησαν (7), ανέφεραν ότι δεν υπάρχουν στοιχεία μη χρήσιμα ή περιττά. Στο ερώτημα «Ποια απαραίτητα στοιχεία θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο μέλλον και τι προτείνετε γενικά για τη βελτίωση του δικτυακού τόπου», 26 εκπαιδευτικοί κατέθεσαν 51 συνολικά προτάσεις. Οι προτάσεις κωδικοποιήθηκαν και ομαδοποιήθηκαν σε κατηγορίες, που παραθέτονται στον Πίνακα 2.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	Αριθμός αναφορών
Περισσότερα αποσπάσματα υλοποιημένων προγραμμάτων και εργασίες μαθητών	10
Αισθητική αναβάθμιση με εντυπωσιακά εφέ, φωτογραφίες και πολυμέσα	9
Χρήσιμες ηλεκτρονικές δ/νσεις και συνδέσεις, που παραπέμπουν σε κατάλληλες πηγές	8
Εμπλουτισμός με εκπαιδευτικές εφαρμογές, παιχνίδια και κατάλληλο υλικό, ώστε να είναι αξιοποιήσιμος και ελκυστικός για τους μαθητές	7
Τοπικά και εξειδικευμένα θέματα περιβάλλοντος και Π.Ε., βάσεις σχετικών δεδομένων	6
Προτεινόμενη θεματολογία προγραμμάτων και πρωτότυπες ιδέες	6
Συχνότερη ενημέρωση	4
Θέματα σχετικά με τις επισκέψεις σχολείων σε Κ.Π.Ε.	1
ΣΥΝΟΛΟ	51

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Προτάσεις των εκπαιδευτικών για βελτίωση του δικτυακού τόπου.

Διαπιστώνεται ότι αναφορικά με τα προγράμματα Π.Ε. οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να υπάρχουν περισσότερα αποσπάσματα υλοποιημένων προγραμμάτων, προτεινόμενη θεματολογία και πρωτότυπες ιδέες, εκφράζοντας το ενδιαφέρον για πρακτικές της Π.Ε. και τις ελλείψεις του δικτυακού τόπου σε αυτόν τον τομέα. Για τους μαθητές τους προτείνουν να αναρτώνται εργασίες τους και να εμπλουτιστεί το περιεχόμενο του δικτυακού τόπου με υλικό κατάλληλο για την προσέλκυσή τους. Προτείνουν επίσης να συμπεριληφθούν τοπικά και εξειδικευμένα θέματα περιβάλλοντος με βάσεις σχετικών δεδομένων. Αρκετοί κρίνουν ότι η διαμεσολάβηση και ο προσανατολισμός σε κατάλληλες πηγές πληροφόρησης, με περισσότερες ηλεκτρονικές διευθύνσεις και συνδέσεις, θα βελτίωνε τις υπηρεσίες που παρέχει ο δικτυακός τόπος. Το θέμα της αισθητικής αναβάθμισης αναδεικνύεται στις περισσότερες προτάσεις και δικαιολογείται απόλυτα, γιατί οι προσπάθειες εστιάστηκαν στη λειτουργικότητα και την πρακτική και παραμελήθηκε η εμφάνιση. Σε 4 προτάσεις επισημαίνεται ότι θα πρέπει να γίνεται συχνότερη ενημέρωση.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τη μελέτη προσεγγίζεται ικανοποιητικά το πλαίσιο αξιοποίησης του διαδικτύου στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση της Δ.Δ.Ε. του νομού Λευκάδας. Από τα δεδομένα της έρευνας προέκυψαν συμπεράσματα, τα κυριότερα από τα οποία συνοψίζονται στα εξής:

- Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (κάτι περισσότερο από 3 στους 4) αξιοποιεί το διαδίκτυο στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και το «δικτυακό τόπο», κάνοντας μέτρια έως συχνή χρήση. Ανάλογο ποσοστό χρήσης δικτυακού τόπου, που σχετίζεται με την υποστήριξη του

προγράμματος «ΣΠΠΕ» από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, αναφέρεται σε πανελλήνια έρευνα, που πραγματοποιήθηκε για την αξιολόγηση του Έργου (Καζαντζή κ.α.).

- Όσον αφορά το είδος της αξιοποίησης, το διαδίκτυο χρησιμοποιείται από τους εκπαιδευτικούς κυρίως ως μέσο ενημέρωσης για τα τεκταινόμενα στο χώρο και ως εργαλείο στην υλοποίηση προγραμμάτων. Επιπρόσθετα, ο δικτυακός τόπος χρησιμοποιείται ως πηγή άντλησης πληροφοριών σε ζητήματα θεσμικού πλαισίου και διαδικασιών, ως εργαλείο διεκπεραίωσης πρακτικών αναγκών, αλλά και ως μέσο για δημοσιοποίηση πεπραγμένων.
- Τα στοιχεία από την αξιολόγηση του δικτυακού τόπου δίνουν θετικό και ενθαρρυντικό επίπεδο προσέγγισης των περισσοτέρων, από τους στόχους που τέθηκαν.

Πιο συγκεκριμένα συνάγεται ότι, ο δικτυακός τόπος: (I) αποτελεί αξιόπιστο μέσο για την πληροφόρηση σε επίκαιρα θέματα της Π.Ε., (II) εξυπηρετεί αρκετά τη δημοσιοποίηση του έργου, που γίνεται στην Π.Ε. του νομού και (III) ανταποκρίνεται σε οργανωτικά και πρακτικά ζητήματα και συμβάλει στην υλοποίηση προγραμμάτων Π.Ε. Κατά συνέπεια υποστηρίζονται οι εκπαιδευτικοί στο έργο τους και διευκολύνεται ο υπεύθυνος Π.Ε. στη διαχείριση των καθηκόντων του. Υπάρχει όμως πολύς δρόμος να διανυθεί και κυρίως προς την κατεύθυνση εξυπηρέτησης της δυνατότητας έκφρασης και συμμετοχής στα δρώμενα και της απήχησης στην υπόλοιπη εκπαιδευτική κοινότητα, τους μαθητές και την τοπική κοινωνία. Από τις προτάσεις, που διατυπώνουν οι εκπαιδευτικοί, προέκυψαν βασικά ζητήματα, που χρήζουν μελλοντικής προσοχής και αντιμετώπισης. Απαραίτητη κρίνεται η διατήρηση ενός διαρκούς πλαισίου αξιολόγησης του δικτυακού τόπου, για να αναβαθμίζονται οι υπηρεσίες και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του κοινού του.

Τα προβλήματα που συναντώνται, συνίστανται: α) στην κατανάλωση υπερβολικού χρόνου για τη συντήρηση του δικτυακού τόπου, ώστε να υπερτερούν τελικά τα οφέλη και β) στην ουσιαστικότερη συνεργασία των εκπαιδευτικών. στο θέμα τροφοδότησης με υλικό από τα προγράμματα και τις δραστηριότητες των Περιβαλλοντικών Ομάδων, άμεσα αξιοποιήσιμο.

Χαρακτηριστικά της αξιοποίησης του διαδικτύου από εκπαιδευτικούς άλλων περιοχών, περισσότερες λεπτομέρειες για το είδος της χρήσης, που κάνουν οι εκπαιδευτικοί στην υλοποίηση προγραμμάτων Π.Ε, καθώς και αξιολόγηση του δικτυακού τόπου και από άλλες κατηγορίες χρηστών, αποτελούν αντικείμενα για περαιτέρω διερεύνηση.

Τα στοιχεία που προκύπτουν μπορούν να χρησιμεύσουν σε ανάλογες μελέτες αποτίμησης της χρήσης του διαδικτύου στην Π.Ε., σε προσπάθειες αξιοποίησης δικτυακών τόπων στο χώρο της Π.Ε. και σε διαδικασίες επιμόρφωσης εκπαιδευτικών. Ένα από τα βασικά συμπεράσματα, που προκύπτει εν τέλει, είναι ότι οι εκπαιδευτικοί χρήστες του διαδικτύου δεν αποτελούν πλέον μια μικρή «μειονότητα», αλλά ένα σημαντικό και δυναμικό σύνολο και κανείς δε μπορεί να τους αγνοεί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Bell J., (1997), *Μεθοδολογικός Σχεδιασμός Παιδαγωγικής και Κοινωνικής Έρευνας*, Gutenberg, Αθήνα
2. Cohen L. & Manion L., (1997), *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, Έκφραση, Αθήνα
3. Javeau C., (1996), *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο*, Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός, Αθήνα
4. UNESCO-EPD-97/CONF.401/CLD.2 Διακήρυξη της Θεσσαλονίκης, Διεθνής Διάσκεψη «Περιβάλλον και Κοινωνία: Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των πολιτών για την αειφορία», 8-12 Δεκεμβρίου 1997
5. Βασάλα Π., (1993), Παρουσίαση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, όπως αυτή οριοθετήθηκε στη Διακυβερνητική Συνδιάσκεψη του Tbilisi (UNESCO-UNEP 14-26 Οκτωβρίου 1977, ΕΣΣΔ), *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 67, 59-65
6. Γεωργόπουλος Α. και Τσαλίκη Ε., (1993), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Gutenberg, Αθήνα
7. Γιακουμάτου Γ., (2005), Παιδαγωγική αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας, *Επιμορφωτικό πρόγραμμα «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» Πάτρα, 5-8 Απριλίου ΥΠΕΠΘ και Ινστ. Επιμ/σης*

8. Δασκολιά Μ., (2001), Η χρήση του Διαδικτύου στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Δυνατότητες και κίνδυνοι στην εποχή της πολιτισμικής παγκοσμιοποίησης. Ανασύρθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 2005 από: http://www.pee.gr/enall/sin_napl.htm
9. Δρόσος Β., (2003), Πληροφοριακή-Επικοινωνιακή Τεχνολογία και Εκπαιδευτικοί. Θεωρητικά ζητήματα και πρακτικά προβλήματα, στο : Α. Κυρίδης, Β. Δρόσος, Ε. Τσακίριδου (Επιμέλεια), *Ποιος φοβάται τις Νέες Τεχνολογίες;* Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός, Αθήνα, σελ. 17-34
10. Καζαντζή Α., Κολοκυθάς Γ., Γαβριλάκης Κ., Λέκκας Θ., (2005), Η αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών για το έργο «ΣΠΠΕ» κατά τα σχολικά έτη 2002-03 & 2003-04 και η άποψή τους για τα υφιστάμενα προβλήματα του θεσμού, *1ο Συνέδριο ΣΠΠΕ, Ισθμός Κορίνθου, 23-25 Σεπτεμβρίου*, σελ 210-225
11. Κόμης Β., (2004), *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*, Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα
12. Ράπτης Α. & Ράπτη Α., (2004), *Μάθηση και Διδασκαλία την Εποχή της Πληροφορίας*, Τόμος Α', Ράπτης Α., Αττική
13. Φλογαίτη Ε., (1993), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Ελληνικές Πανεπιστημιακές Εκδόσεις, Αθήνα